

ICOM LA 50 DE ANI

La inițiativa americanului Chauncey J. Hamlin, are loc, la 19 noiembrie 1946, la Paris, fundarea Consiliului Internațional al Muzeelor, organizație internațională neguvernamentală, cuprinzând instituții muzeale și specialiști care lucrează în lumea muzeelor sau în domeniul protejării patrimoniului cultural muzeal. În cei 50 de ani care s-au seurs de la acel istoric moment, Consiliul a devenit una dintre cele mai importante organizații neguvernamentale internaționale culturale, meritând, din plin, sprijinul UNESCO și al guvernelor din întreaga lume. Cu ocazia împlinirii venerabilei vârste de 50 de ani, Consiliul Executiv și Secretariatul ICOM au hotărât să organizeze o manifestare jubiliară. Aceasta s-a desfășurat în ziua de 19 noiembrie 1996, la Paris, la ea fiind invitați, pe lângă membrii Comitetului Consultativ, numeroși alți membri ai organizației.¹

Ceremonia de deschidere a avut loc în sala Auditorium a Muzeului Luvru, în prezența Reginei Norvegiei, a prințesei Margriet a Olandei, a prințesei Sumaya bint El Hassan a Iordaniei și a prințului Norodom Sihamoni al Cambodgiei - toți aceștia, profund interesați de soarta patrimoniului muzeal (și nu numai acela din țările lor). Un oaspete de onoare a fost, bineînțeles, și președintele Republicii Mali, Alpha Oumar Konaré, așa cum se știe, fost președinte al ICOM. Ceremonia a început cu un scurt cuvânt de salut al noului președinte-director al muzeului gazdă, academicianul Pierre Rosenberg², și a continuat cu evocarea președinților Consiliului. Astfel, personalitatea lui Hamlin (președinte între 1946-1953) a fost omagiată de președintele Asociației Americane a Muzeelor, Edward H. Able; Marthe de Moltke, membru de onoare al ICOM și una dintre colaboratoarele apropiate fondatorilor Consiliului, a prezentat câteva din momentele semnificative ale activității francezului Georges Salles, al doilea președinte (1953-1959) al ICOM, și ale lui Sir Philip Hendy (1959-1965) cel de al treilea președinte ICOM; i-a revenit lui Jacques Perot, președintele Comitetului Consultativ al ICOM, sarcina de a evoca personalitatea celui de al patrulea președinte, directorul Rijksmuseum-ului, dr. Arthur van Schendel (1965-1971), pe cea a dr. Jan Jelinek, din Cehoslovacia (președinte între 1971-1977), a celui de al șaselea președinte, francezul Hubert Landais (1977-1983) și pe cea a britanicului Geoffrey Lewis (președinte între 1983-1989); vicepreședintele Comitetului Consultativ, Aissandra Cummins a amintit meritele lui Alpha Oumar Konaré (1989-1992) și pe cele ale actualului președinte al ICOM (din 1992), indianul Saroj Ghose. Acesta din urmă a avut, apoi, prilejul să facă o expunere a problemelor cu care se confruntă acum organizația, ajunsă la peste 12.000 de membri, reprezentați în cele 109 comitete naționale și 25 comitete internaționale ale Consiliului Internațional. Seria discursurilor a fost continuată de Françoise Cachun, directorul Direcției Muzeelor Franței, care l-a reprezentat pe Philippe Douste-Blazy, ministrul culturii, și de directorul general al UNESCO, Federico Mayor. În încheierea primei părți a manifestării, președintele Comisiei Mondiale pentru Cultură și Dezvoltare, Javier Pérez de Cuéllar, a

prezentat conferința *Cultura, dezvoltarea și muzeele în fața secolului XXI*.

Mai ales pentru cei care nu avuseseră prilejul de a vizita aripa Luvrului inaugurată în urmă cu câțiva ani, inițiativa direcțiunii de a deschide, pentru participanții la aniversarea ICOM, câteva săli a fost foarte bine primită. Astfel, am avut prilejul de a vizita Curțile Marly, Puget și Khorsabad. Apartamentele lui Napoleon III și cele două expoziții temporare deschise în acele zile: *Gheara și dintele: Sculpturi animaliere de Antoine-Louis Barye (1796-1875)* și *Noi achiziții ale departamentului de pictură (1991-1995)*¹.

După-amiaza a fost rezervată unei mese rotunde intitulată *Secolul al XXI-lea: ce provocări, pentru muzee?* Dezbaterile au fost destul de animate, fiind axate pe temele propuse de 6 conferențieri: Karin Hellandsjø, muzeograf șef la Muzeul Național de Artă Contemporană din Norvegia (*Muzeele și arta contemporană în fața secolului al XXI-lea*), Jean-Aimé Rakotoarisoa, directorul Muzeului de Artă și Arheologie al Universității din Antananarivo (*Muzeele și comunitățile*), Maxwell Anderson, directorul Galeriei de Artă din Ontario, (*Mișcând muzeele către tehnologie*), Lorena San Román, director în Direcția Generală a Muzeelor din Ministerul Culturii din Costa Rica (*Probleme de mediu în secolul al XXI-lea*), Elisabeth des Porthes, secretarul general al ICOM (*Patrimoniul în pericol: traficul ilicit și conflictele armate*) și Shuji Takashina, directorul general al Muzeului Național de Artă Occidentală din Tokyo². Fiecare dintre temele propuse a stârnit discuții animate. Totuși, majoritatea participanților a fost interesată, mai cu seamă, de problemele legate de noile tehnologii informatice, de gravitatea amenințării asupra mediului și de diluarea și continua modificare a definițiilor cu care muzeologul operează, pornind de la *artă și istorie* și mergând până la *public* și obiect de muzeu.

După tradiționala "fotografie de familie", Comitetul Național Francez a invitat participanții la o vizită, în "nocturnă", la fermecătorul Muzeu Național al Evului Mediu, de la Cluny, în acompaniamentul unei formații pariziene de muzică veche.

Desigur, manifestarea a avut un aer festiv, dar nu festivismul gratuit a caracterizat întâlnirea de la Paris. De altfel, aniversarea a prilejuit ședințele celei de a 55-a Sesiuni a Comitetului Consultativ ICOM (alcătuit cum se știe, din reprezentanții - de regulă, președinții - comitetelor naționale și internaționale, și la care membrii Consiliului Executiv și ai Secretariatului au statut de observatori), desfășurată în zilele de 18 și de 20 noiembrie.

Întreaga dimineață a zilei de 18 noiembrie a fost rezervată prezentării dărilor de seamă ale sesiunilor anterioare (a 53-a și a 54-a) ale Comitetului Consultativ și ale proceselor-verbale ale sesiunilor 83-86 ale Consiliului Executiv; apoi, au fost audiate raportul secretarului general și raportul trezorerului (Piet Pouw), pentru anul 1995. După ce Azedine Beschaouch, în calitate de reprezentant al directorului general al UNESCO, a dat citire unui raport privitor la relațiile ICOM cu acest organism, Cary Karp a captat atenția auditoriului prezentând rezultatele muncii depuse de grupul de lucru al Comitetului Consultativ cu privire la Internet. După o scurtă analiză a stadiului pregătirii Adunării Generale din 1998, de la Melbourne - care va dezbate problemele cu care se confruntă muzeele la acest sfârșit de mileniu, au urmat aprinse discuții cu privire la ideea modificării regulamentului cotizațiilor (în situația în care, după mulți ani dificili, balanța ICOM, în sfârșit, s-a redresat). Discuțiile de după-amiază, mai anevoioase, au urmărit conturarea programului trienal de activitate.

A doua (și ultima) zi de ședință, cea de 20 noiembrie, a prilejuit încheierea discuțiilor cu privire la programul ICOM pentru următorii trei ani și cu privire la temele rezervate "Zilei Internaționale a muzeelor" din anii 1999 și 2000 (în 1997 și 1998, tema va fi aceeași cu cea din 1996: *Traficul ilicit de bunuri culturale*); propunerile vor fi înaintate Consiliului Executiv. Din păcate, dezbaterile cu privire la regimul cotizațiilor nu au putut ajunge la nici o concluzie. În fine, Comitetul a decis să propună trei

candidați pentru ocuparea locului vacant în Comitetul de Etică ⁵. Ultimul punct pe ordinea de zi a reuniunii a fost alegerea a două țări candidate pentru adunarea generală din 2001; Comitetul a propus consiliului să aleagă între Maroc și Cehia.

Desfășurată într-o atmosferă austeră, "tipică" pentru UNESCO, în ultimii ani, sesiunea Comitetului Consultativ ICOM ne-a oferit, pe de altă parte, posibilitatea vizitării unor expoziții organizate fie în Palatul UNESCO din Place de Fontenoy ⁶, fie la celebrul Grand Palais ⁷ sau la Centrul Cultural Român⁸, ca și vizionarea filmului *Marmurele Elgin*, prezentat de către Delegația Republicii Elene pe lângă UNESCO, în prezența autorului și producătorului acestuia, britanicul W.J.Stewart.

Lăsând la o parte rutina unor ședințe de genul celor desfășurate cu ocazia sesiunii Comitetului Consultativ, cred că aceasta a demonstrat - alături de manifestarea omagială, din 19 noiembrie - că ICOM este o organizație matură, capabilă să facă față tuturor dificultăților ce se întrevăd în viitorii 3-4 ani. Sperăm să putem spune același lucru, în curând, și despre Comitetul Național Român ⁹.

VIRGIL ȘTEFAN NIȚULESCU

NOTE

¹ Din România, au avut șansa de a participa numai trei invitați: Alexandru Marinescu (vicepreședinte al Comitetului Național Român), Virgil Ștefan Nițulescu (trezorer) și Ioan Godea (membru în Biroul Comitetului).

² Pierre Rosenberg a fost, până la numirea în această înaltă funcție, șeful Departamentului Pictură din cadrul Luvrului; în 1995 a devenit membru al Academiei Franceze.

³ Această cea de a patra expoziție de acest fel, organizată în ultimii 15 ani, cuprinde 70 dintre cele mai importante achiziții, din care jumătate au fost cumpărate datorită sprijinului oferit de Societatea Prietenilor Luvrului, împreună cu alte 23 de persoane fizice și juridice.

⁴ Nu a putut fi prezent la masa rotundă Soroi Marepo Eoe, directorul Muzeului Național și al Galeriei de Artă din Papua Guineea, care pregătise comunicarea *Muzeele și cultura indigenă în fața globalizării*.

⁵ Am avut onoarea de a fi propus, alături de Jacques Yves Marin și de Gary Edson.

⁶ *Omagiu lui Tristan Tzara; Femeile și ata Egiptului; Andre Malraux și UNESCO la 50 de ani - ridicându-se în apărarea păcii*

⁷ *Nara - tezaure budiste ale vechii Japonii. Templul de la Kofukuji și Picasso și portretul.*

⁸ Expoziția personală Doina Levița.

⁹ La 19 decembrie 1996 a avut loc, la Muzeul Național de Istorie a României, adunarea generală de alegeri. Noul birou al Comitetului este format din Alexandru Marinescu (președinte), Radu Florescu (vicepreședinte), Maria Dulgheru (secretar), Virgil Ștefan Nițulescu (trezorer) și Rodica Matei (membru).

Coif din aur descoperit la Poiana Coșofenești, jud. Prahova, sec. IV î. de Chr.